

mezi nimi pařížskými Institut international d'histoire constitutionnelle, Société de législation a Comité exécutif de Coopération Européene, jehož byl místopředsedou. V Československé společnosti pro studium národnostních otázek a Královské české společnosti nauk byl dopisujícím členem.

Rozsáhlé bylo Baxovo působení v oblasti politického a veřejného života. Po vzniku samostatné republiky působil jako expert Revolučního národního shromáždění pro parlamentní jednací řády. Národně demokratickou stranu zastupoval v letech 1925 – 1929 v Senátu, kde zastával funkci místopředsedy výborů imunitního a ústavněprávního. V roce 1932 ho Masarykova univerzita delegovala do Národní rady Československé. Byl předsedou čl. sekce Meziparlamentní unie Společnosti národů.

Mnichovský diktát, fašizující se druhá republika a konečně okupace a vznik potupného protektorátu pro B. Baxu jako zapřisáhlého demokrata znamenaly ohromný ořes. Nečinnost nebyla typickou vlastností Baxy, a tak se i v těchto těžkých chvílích zapojil do práce. Jako člen odboje však nezůstal bez pozornosti gestapa, byl zatčen a okamžitě popraven.

Jeho zásluhy z odbojové činnosti byly oceněny udělením Československého válečného kříže 1939 in memoriam, které převzal rektor Masarykovy univerzity na slavnostním shromáždění konaném v Brně 8. května 1946 na náměstí Svobody.

K. SCHELLE

Prof. JUDr. Jaroslav Kallab

Trestnímu právu se vědecky i pedagogicky v minulosti věnovala řada významných odborníků. Málo z nich však po sobě zanechalo takový věhlas jako brněnský profesor Jaroslav Kallab.

Jeho životní dráha se datuje do let 1879 – 1942, jeho vědecky nejpłodnějším obdobím byla meziválečná léta.

Narodil se v Novém Městě na Moravě, gymnaziální léta však strávil v Brně, kde v roce 1898 úspěšně maturoval. Právnícké vzdělá-

ní získal postupně ve Vídni a v Praze. Doktorem práv se stal v roce 1903. V následujících letech se snažil skloubit právní praxi s právní teorií. Působil nejen jako soudce, ale zejména dále studoval na univerzitách v Berlíně a na Sorboně. Z tehdejších osobností vědeckého světa ho nejvíce ovlivnili profesori Franz von Liszt a prof. Garcon. Jeho dalším životním mezníkem byl rok 1908, kdy se v Praze habilitoval v oboru trestního práva a trestního řízení habilitačním spisem *Základy nauky o způsobilosti býti stranou a o příslušnosti soudů v trestním řízení rakouském*. Brzy potom (v roce 1911) publikoval jednu ze svých nejvýznamnějších prací *O skutkové podstatě a konkurenci trestných čínit*.

Jeho hlavním pedagogickým a vědeckým působišťe se však po vzniku Masarykovy univerzity stalo Brno. Zde se hned v roce 1919 stal řádným profesorem, a to nejen v oboru trestního práva, ale i právní filozofie, ta totiž byla druhou oblastí jeho vědeckého a pedagogického zájmu. Z toho je vidět, že rozsah jeho vědecké a pedagogické činnosti byl značný.

Kallabovu literární činnost můžeme rozdělit do několika směrů: trestní právo, mezinárodní právo a právní filozofii.

Dominantní oblastí jeho zájmu bylo samozřejmě právo trestní, a to jak hmotné, tak procesní. Z tohoto právního odvětví vydával komentáře i učebnice. Publikoval skvělé články v *Právníku*, v *Časopisu pro právní a státní vědu*, ve *Vědecké ročenke Právnícké fakulty Masarykovy univerzity*, Právníckých rozhledech a v řadě dalších periodik a sborníků.

Samostatnou oblastí jeho zájmu bylo trestní soudnictví nad mládeží. Této problematice se literárně věnoval už v období Rakousko-Uherska (viz např. *Právník* 1908), kdy reagoval na první legislativní pokus z roku 1907. Zejména však ve dvacátých letech vyvíjel velkou snahu o prosazení zvláštní právní úpravy postihující zločinnou mládež. Nejenže vydal několik podnětných studií (viz *Sborník věd právních a státních*, 1920; *Vědecká ročenka Právnícké fakulty Masarykovy univerzity*, 1929), ale zejména je mu připisováno autorství vládního návrhu zákona o trestním soudnictví nad mládeží předloženého Národnímu shromáždění v roce 1930.

Aktivně působil i v oblasti mezinárodního práva, a to nejen jako člen delegací na míro-

vých konferencích ve Versailles a Trianonu (především O mírových smlouvách – 1920, O Společnosti národů – 1922), ale zejména se intenzivně podílel na formování boje proti penězokazectví. Byl nejen členem mezinárodních komisí výsledkem jejichž práce byly první snahy o mezinárodní spolupráci v tomto směru, ale nezůstal pozadu ani jako teoretik (viz zejména jeho práce publikované v časopise *Zahraniční politika*, 1926, 1929).

Konečně to byla právní filozofie, které věnoval pozornost celý svůj aktivní život. Ještě před první světovou válkou publikoval své první pojednání o novodobých přirozenoprávních teoriích (1913). Řadu článků napsal za války, ale zejména za svého působení na Masarykově univerzitě. Vzniklo tak množství studií, v nichž formoval svůj vztah k ryzí nauce právní (k tomu viz zejména rozsáhlá diskuse s Františkem Weyrem v letech 1920 – 1936).

Byl členem autorských kolektivů *Slovníku veřejného práva československého* i *Ottova slovníku naučného nové doby*.

Prof. JUDr. Jaroslav Kallab byl samozřejmě též významným pedagogem. Jeho postavení v pedagogickém sboru Právnické fakulty Masarykovy univerzity bylo vyjádřeno zejména jeho trojnásobnou funkcí děkana této fakulty (1920 – 1921, 1929 – 1930, 1937 – 1938), ve školním roce 1927 – 1928 se stal i jedním z uznávaných rektorů brněnské univerzity. Dále byl řádným členem České akademie věd a umění a dopisujícím členem Královské české společnosti nauk. Řadu let byl ředitelem Ústavu kriminologického, který také v roce 1928 založil. Byl členem Institut International de philosophie du droit et de sociologie juridique, Filozofické jednoty Brno a Svazu zemských ústředí pro péči o o mládež (předseda 1930).

Za svoji bohatou vědeckou a pedagogickou činnost obdržel mj. Zlatý záslužný kříž a bronzovou pamětní medaili.

Po fašistické okupaci a uzavření českých vysokých škol těžce onemocněl a v roce 1942 zemřel. Zanechal po sobě dílo, které je stále inspirující.

K. SCHELLE

Prof. JUDr. Jan Vážný

Před 65 lety ve věku pouhých 51 let byl umučen v jednom z nejhorších koncentračních táborů Mauthausenu přední český romanista prof. JUDr. Jan Vážný.

Jan Vážný se narodil 1. ledna 1891 v Praze. Středoškolské vzdělání získal na pražském gymnáziu v Truhlářské ulici, kde v roce 1909 maturoval. V témže roce také zahájil studia na Právnické fakultě tehdejší Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze. Z existujících záznamů vyplývá, že studoval velmi úspěšně a již v této době se intenzivně začal zajímat o odborné studium římského práva u prof. Heyrovského. Na to, aby se mu mohl plně věnovat si však musel ještě pár let počkat. Studium zakončil doktorskou promocí 12. prosince 1914 a vzhledem k tomu, že byl nevoják, nenarukoval. Na místo soudního čekatele nastoupil už 1. listopadu 1914. V této funkci setrval více než čtyři roky a teprve 7. května 1919 byl jmenován soudcem obvodního vrchního soudu v Praze.

Jako soudce však působil velmi krátce, protože ještě na podzim téhož roku zahájil postgraduální studium (1919 – 1920) na Královské univerzitě v Římě u prof. Pietra Bonfanteho, což mělo rozhodující význam pro jeho další život. Jeho odborný růst byl velmi rychlý. Už v roce 1920 předložil habilitační spis *Actiones poenales*, který za oponentury profesorů Heyrovského a Vančury dne 16. prosince 1920 úspěšně obhájil. Rozhodnutím ministerstva školství ze dne 17. prosince 1920 byl JUDr. Jan Vážný jmenován docentem pro obor římské právo. Tento obor také v letech 1920 – 1921 přednášel na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Velmi záhy však přišla nabídka z nově založené Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, kterou doc. JUDr. Jan Vážný okamžitě akceptoval, a proto ho dne 20. května 1921 prezident republiky jmenoval mimořádným profesorem římského práva na této fakultě. Pedagogicky i vědecky zde působil až do roku 1927. V této době také vydal své první větší práce (*Custodia* v právu římském, 1925; *Římské právo obligacní*, část I., 1924, část II., 1927). Do tohoto období také spadá jeho počáteční aktivita v některých právnických učených spo-